

ennustettavuus paitsioon — elleivät sitten korvaudu *ennakoinnilla* ja *ennakoitavuudella*. Näin ei soisi käyvän.

Kielenkäyttäjille voisi lopuksi antaa ohjeen: *ennakoida* merkitsee joko 'jonkin enteenä olemista' tai 'jonkin tulevan arvioimista ennalta ja siihen perustuvaa toimintaa'. Jollei siitä ole kysymys, on paras käyttää verbiä *ennustaa* tai jotakin muuta sanontaa.

Terho Itkonen

Kielilautakunnan suosituksia

Virittäjässä 1977 s. 241—244 julkaisiin Nykysuomen laitoksen kielilautakunnan suosituksia sen viimeisiltä vuosilta ja esiteltiin samalla lautakunnan työn jatkaja Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suomen kielen lautakunta, jonka opetusministeriö nimitti keväällä 1976. Runsaan kahden viime vuoden aikana tämä lautakunta on tehnyt mm. seuraavat ratkaisut.

Lyhenteistä

Pienaaakkoslyhenteiden pisteettömyys on mm. lehdistössä pyrkinyt leviämään jonkin verran yli suositettujen rajojen. Näkee esim. sellaisia pisteettömiä lyhenteitä kuin *kok* 'kokoomuslainen', *sd* 'sosiaalidemokraatti', *vas* 'vasemmalla', *mrd* 'miljardi', (ilmoitusosastoissa) *h* 'huone(tta)', *kk* 'keittokomero', joskus jopa *ts* 'toisin sanoen', *jne* 'ja niin edespäin'. Lautakunta katsoi, että piste olisi yleensä säilytettävä tällaisissa tapauksissa, siis sananloppuisen lyhentämisen merkinä.

Eriitä väljennyksiä sääntöihin kuitenkin tehtiin. Pisteettömiä ovat jo kauan olleet mittayksikköjen lyhenteet: *m* 'metri(ä)', *kpl* 'kappale(tta)'. Näiden mukaisesti suositetaan nyt pisteen poisjättöä myös sellaisiin epätasomallisten yksiköiden lyhenteisiin kuin *rkl* 'ruokalusikallinen, ruokalusikallista', *tl* 'teelusikallinen, teelusikallista', *pak* 'paketti, pakettia'. Eri-

koisaloilla voidaan alan sisäisistä lyhenteistä jättää piste pois varsinkin lomakkeissa, tilastoissa, luetteloissa yms. Tätä tapaa ei suositeta sellaisiin yleisiin lyhenteisiin kuin *jne.*, ei liioin näiden erikoisalojen ulkopuolelle eikä yhtenäiseen tekstiin. Kirjaimittain luettavista lyhenteistä (*atk*, *tv*) ks. edempää.

Pisteettömiä suuraakkoslyhenteitä on sekä kansainvälisiä (esim. *AFP* 'Agence France Presse', *EKG* 'elektrokardiogrammi') että kotimaisia (useimmiten järjestöjen tms. erisnimiä: *SAK* 'Suomen Ammattiyhdistysten Keskusjärjestö'). Jo aiemmin kielilautakunta on suosittanut ensi sijassa kirjoitustapaa *Nato*, *Efta* vierasperäisten suuraakkoslyhenteiden (*NATO*, *EFTA*) tilalle sellaisissa tapauksissa, joissa lyhennettä ei lueta kirjaimittain vaan kielen normaalien sanojen tapaan, »kirjainsanana». Sama koskee sellaisia suomalaispohjaisia lyhenteitä kuin *Etyk* 'Euroopan turva- ja yhteistyökoukous', *Elsa* 'Espoon—Lohjan—Salon rata-suunta'. Lautakunta teki nyt vielä seuraavat täsmennykset:

1) Vierasperäisiin suuraakkoslyhenteisiin suositetaan suomen mukaista kirjainten lukutapaa (*BBC* = beebese).

2) Kansainvälisiin tieteen ja tekniikan lyhenteisiin suositetaan suuraakkosia muiden kielten tapaan; joissakin tutunomaisissa lyhenteissä voidaan kuitenkin hyväksyä rinnalle pienikirjaimisuus (*EKG* ~ *ekg*).

3) Aiemman suosituksen mukaisesti suositetaan, että *FM*, *TkL* -tyyppisten oppiarvon lyhenteiden käyttö rajoitettaisiin lähinnä matrikkeleihin sekä virastojen, korkeakoulujen ym. sisäiseen käyttöön (normaalisti näiden sijasta *fil. maist.*, *tekn. lis.* jne.).

4) Paitsi vierasperäisten ilmausten ja omien erisnimien lyhenteisiin isot kirjaimet ovat joskus vakiintuneet omien yleisnimien — tavallisesti sanaliittoisten — lyhenteisiin, esim. *ATK* 'automaattinen tietojenkäsittely', *MM* 'maailmanmestaruus'. Näiden määrää ei pitäisi lisätä.

Muutaman lyhenteen rinnalla on käytössä pienikirjaiminen (*atk, tv*), jotka luetaan suuraakkoslyhenteiden tapaan kirjaimittain.

5) Näytteitä suuraakkoslyhenteiden taivutuksesta: *SAK:ta, EEC:n, EVAa* (jos tämä käsitetään kirjainsanaksi ja silti esim. tekstissä olevien muiden suuraakkoslyhenteiden takia halutaan kirjoittaa isoin kirjaimin). Huom. johdostyyppi *TVK:lainen* (ei »tvk-lainen» tms.). Kirjainsanat taivutetaan kielen muiden sanojen tavoin: *Eftassa, Opecin* jne.

Valuuttojen isokirjaimisia tunnuksia koskevaa standardiehdotusta käsiteltäessä pidettiin tärkeänä, että tunnuksia käytetään vain kansainvälisessä valuuttaliikenteessä eikä niitä oteta yleiseen kotimaiseen käyttöön. Suositellaan siis esim. yleisön täytettäviin valutanostolomakkeisiin tuttuja lyhenteitä *Smk, Rkr, DM, Rfr* jne. (ei *FIM, SEK, DEM, FRF*).

Ilmaus *miljoonaa markkaa* suositettiin lyhennettäväksi ensi sijassa *milj. mk.* (Lyhennettä *Mmk* — näihin saakka myös *mmk* — voidaan käyttää luetteloissa yms., ei mielellään tavallisessa tekstissä.)

Sanan *numero* lyhenteeksi hyväksyttiin vanhastaan käytetyn lyhenteen *n:o* ohella *nr.*

'Puolueisiin sitoutumattoman' lyhenteeksi pidettiin parempana asua *ston* kuin lehdissä yleistä asua »sit.»

Iso vai pieni alkukirjain?

Ison ja pienen alkukirjaimen käytöstä julkishallinnon elinten nimissä annettiin seuraava suositus:

1) Valtion pysyväisluonteisen hallintoorganisaation yksiköiden ja elinten nimet, tuomioistuinten nimet sekä kunnallisten ja kirkollisten hallintoelinten nimet kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella. Samoin kirjoitetaan kaikki valtion komiteoiden ja toimikuntien nimet. Tähän ryhmään kuuluvien valtion elinten nimien osana esiintyvät mm. sanat *hallitus, lautakunta, ministeriö, neuvosto, neuvottelukunta, oikeus, osasto,*

toimikunta, toimisto, valiokunta, valtuuskunta, virasto. Esimerkkejä:

*eduskunta
valtioneuvosto
maalalousministeriö
sosiaalhallitus
tiedetoimisto
korkeakouluneuvosto
aluepoliittinen neuvottelukunta
valtion elokuvallautakunta
valtion sävelletaidetoimikunta
museovirasto
korkein hallinto-oikeus
hovioikeus
kaupunginvaltuusto
kunnanhallitus
tuomiokapituli
kirkkovaltuusto
kirkolliskokous
kirkon sopimusvaltuuskunta*

2) Valtion tieteilisten ja taloudellisten laitosten, valtion oppilaitosten ja lakisäasteisten eläkelaitosten sekä näihin rinnastuvien erillisten laitosten nimen ensimmäinen sana kirjoitetaan isolla alkukirjaimella, nimen muut sanat pienellä; nimeen kuuluvat erisnimet kirjoitetaan aina isolla. Laitosten osastojen ja alayksiköiden nimet kirjoitetaan pienellä (*Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kielitoimisto, Helsingin yliopiston virusopin laitos*). Tähän ryhmään kuuluvien valtion laitosten nimien osana esiintyvät mm. sanat *arkisto, kassa, keskus, korkeakoulu, opisto, laitos, rahasto, tutkimuslaitos.* Esimerkkejä:

*Valtionarkisto
Merimieseläkekassa
Autorekisterikeskus
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Valtion painatuskeskus
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu
Valtion palo-opisto
Geodeettinen laitos
Työterveyslaitos
Eroraharahasto
Maatalouskoneiden tutkimuslaitos
Helsingin yliopisto*

Erikseen on syytä huomata kirjoitustavat a) *Suomen Akatemia, Sibelius-akatemia, Suomen Pankki, Neuvostoliittoinstituutti, Val-*

tionrautatiet ja Valtiokonttori (virallisia kirjoitusasuja) ja b) *rajavartiolaitos, vankeinhoitolaitos* (hallinnonaloja).

3) Yksityisten seurojen, liittojen, laitosten ja liikkeiden nimi kirjoitetaan niin kuin asianomainen sen kirjoittaa. Jos kirjoitusasu ei ole tiedossa, voi nimen kaikki eri sanat kirjoittaa isolla alkukirjaimella.

4) Rakennusten nimet kirjoitetaan pienellä, mikäli ne eivät ole selviä erisnimiä (*Ateneum, Finlandia-talo*) tai isolla kirjoitettavia laitosten nimiä (*Kansallisteatteri*). Esimerkkejä: *eduskuntatalo, kaupungintalo, kaupunginteatteri, palokunnantalo, postitalo*.

5) Lisäksi isoa kirjainta voidaan käyttää kohteliaisuussyistä, kun esimerkiksi valtion yksikkö osoittaa lausunnon tai pyynnön ylemmälle elimelle, sekä anomuksissa ja hakemuksissa. Myös otsikoissa, osoitteissa ja allekirjoituksissa kirjoitetaan nimi isolla alkukirjaimella, koska se tavallaan aloittaa näissä asemissa uuden virkkeen.

Usein nimen viimeistä sanaa käytetään koko nimen edustajana sen jälkeen kun koko nimi on mainittu aiemmin samassa tekstiyhteydessä. Tällöin kirjoitetaan pieni alkukirjain. Esimerkkejä: *tutkimuskeskus pro Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, opisto pro Kättilöopisto, maakunta-arkisto pro Vaasan maakunta-arkisto, yhtymä pro Perusyhtymä, seura pro Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, säätiö pro Sanakirjasäätiö, liitto pro Kotiseutuliitto*.

Kielikellossa 2/1978 on julkaistu täydellinen luettelo tähän suositukseen perustuvista valtion elinten nimiasuista.

Myös valtion komiteoiden ja toimikuntien mietintöjen nimet kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella, ellei nimenomaan tarkoiteta mietintöä erisnimisenä julkaisuna kirjan tapaan. Esim. *lukion opetussuunnitelmatoimikunnan mietintö*.

Pääsikunnan komento-osaston tiedustelun johdosta päätettiin suosittaa, että puolustusvoimien esikuntien nimet kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella, joukko-osastojen ja sotilaslaitosten nimissä taas

ensimmäinen sana isolla, muut sanat pienellä alkukirjaimella: *Satakunnan tykistörykmentti, Helsingin laivastoasema, Autopataljoona, Sotakorkeakoulu*. Erikseen on huomattava, että nimen alussa oleva numero on nimen ensimmäinen sana, joten sitä seuraava sana aloitetaan pienellä kirjaimella (*4. erillinen autokomppania*). Isojen ja pienten alkukirjainten käyttö lyhenneissä voidaan silti jättää ennalleen, isoa kirjainta selvyysyistä enemmän suosiaksiksi: *SatTR, HelLAs, AutoP, SKK*.

Muita oikeinkirjoitusseikkoja

Kielilautakunta on osallistunut yhteistoiminnassa Konttorirationalisointiyhdistyksen kanssa numeroiden ja merkkien konekirjoitusta koskevan standardin (SFS 4175) valmisteluun. Standardia on selostanut ja sen yksityiskohtia valaissut esimerkein kielitoimiston tutkija Aarre Huhatala Kielikellossa 1/1978. Seuraavassa muutamia kohtia, joihin kielilautakunta erityisesti joutui ottamaan kantaa. (Oikeinkirjoitus esitetään tässä käsin kirjoitetun ja painetun tekstin kannalta; muulloin kuin erikseen mainittavissa tapauksissa ohjeet sopivat semmoisinaan myös konekirjoitukseen.)

Nelinumeroiset ja suuremmat luvut ryhmitetään välein kolmen numeron jaksoihin lopusta lähtien: *1 200, 24 500 000*. Vain jos on vaarana, että väli täytetään numerolla (esim. sekeissä ja vekseleissä), numeroryhmät voi erottaa pisteellä: *1.200*. Kokonaan yhteen kirjoitetaan kuitenkin vuosiluvut (*1978*) ja usein myös koodimerkinnän luonteiset tunnusluvut (*SFS 4175*).

Vaikka virkettä ei yleensä pitäisi aloittaa numerolla, se on kuitenkin hyväksyttävää, jos muuten ei päästä luontevaan ilmaisuun.

Perusmuotoisessa numeroilmauksessa lukusana on perusmuodossa ja toinen jäsen partitiivissa: *23 miestä, 14 tuntia*,

8 mk, 30 km. Jos numeroilmauksen luku-sanaajäsen on muussa taivutusmuodossa kuin nominatiivissa, ei päätettä merkitä, koska taivutus ilmenee sanaliiton toisesta jäsenestä: 23 miehellä (= kahdellakymmenelläkolmella miehellä), 14 tunnissa, 8 markasta, 30 kilometriin. Poikkeus: jos luku on partitiivimuotoinen, pääte merkitään myös siihen: 23:a miestä (= kahtakymmentäkolmea miestä), 14:ää tuntia, 8:aa markkaa, 30:tä kilometriä.

Jos muussa muodossa kuin nominatiivissa olevaa lukusanaa seuraa mittayksikön lyhenne tai tunnus, pääte merkitään aina lyhenteen tai tunnuksen jälkeen: 8 mk:sta, 8 mk:aa (= kahdeksaa markkaa; vrt. 8 mk = kahdeksan markkaa), 30 km:iin, 30 %:a (= kolmeakymmentä prosenttia; vrt. 30 % = kolmekymmentä prosenttia).

Seuraavanlaisissa tapauksissa jätetään pisteellisen alkukirjaimen tai lyhenteen jälkeen väli: J. K. Paasikivi (ei J.K. Paasikivi, jollaista nykyään usein näkee), fil. maist.

Desimaaliluvun kokonais- ja desimaaliosan erottimeksi suositetaan vanhaan tapaan pilkkua, ei pistettä: 23,6.

Jos yhdyssanan määriteosana on sanaliitto, jätetään määriteosan jälkeen väli. Rivitettäessä yhdysmerkki tulee alemman rivin alkuun:

avaimet käteen -periaate avaimet käteen
-periaate

Kuitenkin *pro gradu-* ja *liseniaatintyöt* (yhdysmerkki korvaamassa pois jätettyä yhdyssanan osaa; silloin se kirjoitetaan kiinni edelliseen sanaan).

Jos yhdyssanan määriteosana sitä vastoin on yhdyssana tai esim. ajatusviivan sisältävä sananväläjä vailla oleva ilmaus, ei yhdysmerkin eteen jätetä väliä:

DC-3-lentokone DC-3-
lentokone

16—18-vuotiaat 16—18-
vuotiaat

Suomi—Neuostoliitto-Seura Suomi—
Neuostoliitto-
Seura

Huom.: konekirjoituksessa yhdysmerkki ja ajatusviiva kirjoitetaan samaa vaakasuoraa lyhyttä viivaa käyttäen, ja siksi ne joudutaan erottamaan siten, että yhdysmerkki on aina kiinni jommassakummassa vierussanassa (painotekstin tapaan), ajatusviivan kahta puolta taas on välit (painotekstissä näin on tavallisesti vain parenteesi-ilmauksissa). Siitä seuraa, että esim. kaksi viimeksi mainittua esimerkkiä joudutaan kirjoittamaan koneella loogisesti jäsennyksestä hiukan poikkeavasti: 16-18-vuotiaat, Suomi - Neuostoliitto-Seura.

Vierassanojen asuja

Ääntämyksessä, toisinaan kirjoituksesakin ilmenevä ruotsin ym. kielten yksinäiskonsonantti on väistynyt etymologisen geminaatan tieltä lukuisissa tapauksissa: *affekti*, *assistentti*, *attentaatti* (vielä Airilan luettelossa 1945 *atentaatti*) jne. Eräissä tapauksissa yksinäiskonsonantti on katsottava vakiintuneeksi: *komissio*, *majoneesi*. Joissakin muissa taas kirjoitetaan ja äännetäänkin usein geminaatta, vaikka tähänastinen, vanhaan ääntämykseen perustuva suositus on yksinäiskonsonanttinen. Lautakunta päätti suosittaa seuraavia asuja, jotka osin poikkeavat esim. Nykysuomen sivistyssanakirjan kannasta:

1) *karrikoida*, *karrikatyyri* (myös NSSK:n mukaiset *karikoida*, *karikatyyri* toistaiseksi hyväksyttäviä).

2) *pelleriini* (myös NSSK:n ensisijaisena mainitsema *peleriini* hyväksyttävä).

3) *efekti*, *efektiivinen* (rinnalla hyväksyttäviä myös *effekti*, *effektiivinen*, joita NSSK ei tunne).

4) *aparaatti*, *aparatuuri* (rinnalla hyväksyttäviä myös *apparaatti*, *apparatuuri*, jotka puuttuvat NSSK:sta).

5) *sakariini* (hyväksyttävä myös *sakkarriini*). Suositus on sama kuin NSSK:ssa esitetty. Vain geminaatallisenä sitä vastoin, NSSK:n mukaisesti, *sakaraatti*, *sakkaridi*, *sakkarooisi* jne.

Italialaislähtöinen *pizza* on suomessa jo niin kotoistunut sana, että päätettiin suosittaa ensisijaisesti asua *pitsa*. Sen sijaan *pizzeria*-sana on lähinnä sitaattilaina ja saa säilyttää italian mukaisen asunsa.

Helsinki-Vantaan lentoasema

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimitoimisto oli suosittanut Helsingin keskuslentoasemalle nimeä *Helsingin lentoasema*, mutta liikenneministeriö oli vahvistanut sille nimen *Helsinki-Vantaan lentoasema*. Kielilautakunta totesi muutoksen tapahtuneeksi ja tähdensi, että uudessa nimessä on käytettävä yhdysmerkkiä eikä ajatusviivaa.

Pitkien lukusanojen taivutus

Annettiin seuraava suositus:

Pitkiä (varsinkin kolminumeroisia tai suurempia) lukusanoja lausuttaessa voidaan muut osat paitsi viimeinen jättää taivuttamatta: *kaksisataakolmekymmentäkolmessa*, *kaksisataakolmekymmentäkolmannessa*, *kolmetuhatta kaksisataaviisikymmentäneljännellä*. Jos luku kirjoitettaessa päättyy yhteen tai useampaan nollaan, on lyhyttä luku tapaa käytettäessä taivutettava viimeinen nolli edeltävä osa (esim. 230:n = *kaksisataakolmenkymmenen*, 1 500:nnessa = *tuhattäviiidennessäsadamnessa*, 14 200:lla = *neljätoistatuhatta kahdellasadalla*).

Työelämän termejä

Julkishenkilöstön oikeusascmakomitea oli tiedustellut ruotsin *arbetstagare*-termin suomenkielistä vastinetta. Yksityisoikeudellisissa työsuhteissa on käytetty vanhaan sanaa *työntekijä*, julkisoikeudellisissa sen sijaan tavallisemmin sanoja *virkamies*, *viran-* t. *toimihaltija*. Katsottiin, että *työntekijä* on luonnollinen nimitys myös yläkäsittelle, jonka alaan kuuluvat sekä julkisettä yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevat henkilöt. Sana tarkoittaa yleisessä kielenkäytössä henkilöä, joka palkkaa vastaan tekee työtä toiselle, ja se on rakenteeltaan sopiva pari sanalle *työnantaja*.

Työvoimaministeriöstä oli tiedusteltu mm. Ruotsin työpaikkademokratiasäädöksiin liittyvien termien *kvardröjande arbetsrätt* ja *medbestämmanderätt* suomenkielisiä vastineita. Suositettiin ilmauksen *kvardröjande stridsrätt* vastineeksi ilmausta *säilyvä työtaisteluoikeus*; se tarkoittaa selaista työtaisteluoikeutta, joka eräin ehdoin säilyy työehtosopimuksen voimassaoloaikanaakin. Sana *medbestämmanderätt* on ruotsinsuomalaisten käytössä saanut vastineen *myötämäärämis-oikeus*, ja sitä suositettiin Suomenkin käyttöön.

Muita sanastoseikkoja

Tieteellisen tai teknisen kirjoituksen lopussa olevasta referaatista käytetään englannissa nimitystä *summary*, kirjoituksen alussa olevasta hyvin pelkistetystä referaatista nimitystä *abstract*. Kun »summary»-tyyppiset referaatit ovat ilmeisesti jäämässä kansainvälisestä käytöstä pois, päätettiin suosittaa kummankin referaattityypin nimeksi suomessa jo kauan käytettyä sanaa *tiivistelmä*. Tarvittaessa voidaan erottaa *alkutiivistelmä* ja *loputtiivistelmä*.

Tekniikan termiksi johdoltaan epäonnistuneen sanan »koestaa» tilalle suositettiin edelleen verbejä *koettaa* ja *testata*, jotka ovat käytössä mm. useissa tekniikan oppikirjoissa.

Suositettiin sanaa *elämänlaatu* vastineeksi käsitteelle, jonka vastinetta muissa kielissä ovat esim. ruotsin *livskvalitet*, saksan *Lebensqualität*, englannin *quality of life*, ranskan *qualité de la vie* ja italian *qualità di vita*. (Vrt. *elintaso* = ruotsin *levnadsstandard*, saksan *Lebensstandard*, engl. *standard of living* jne.).

Kouluneuvos Kaarlo Hakama oli esittänyt, että monitahokkaan rajapinnalle, josta tavallisesti on käytetty nimitystä *tahko*, vahvistettaisiin nimitys *taho* (vrt. vanhastaan *monitahokas*). Lautakunta piti hyväksyttävänä sekä nimitystä *tahko* (gen. *tahkon*) että *taho* (gen. *tahon*).

Liikennetilastotoimikunta oli mietinnössään v. 1975 ottanut käyttöön termit *vammoihin johtanut liikenneonnettomuus* ja *liikenneonnettomuudessa vammautunut* 'vammoja saanut, loukkaantunut'. Tämän johdosta oli Tilastokeskus tiedustellut kielitoimiston kantaa sanoihin *loukkaantunut* ja *vammautunut*. Kielilautakunta ei kannattanut liikennetilastotoimikunnan esittämää *vammautunut*-sanan käyttöä; tämä sana liittyy kielitajussa nominiin *vammainen* 'invalidi' ja on vakiintumassa 'pysyvän vamman saaneen, invalidoituneen' merkitykseen. *Loukkaantuminen* sitä vastoin on vanhastaan merkinnyt 'vamman (tilapäisen tai pysyvän) saamista' yleensä. Tästä merkityksestä olisi syytä pitää kiinni. Sen että loukkaantuminen voi olla myös henkistä (mielensä pahoittamista), ei katsottu häiritsevän: yhteydestä yleensä selviää, onko kyseessä henkinen vai ruumiillinen loukkaantuminen.

Sanoista *tuotekehittäely* ja *tuotekehitys* pantiin edellinen etusijaan, koska *kehitys*-sanan merkitys tavallisesti on intransitiivinen, merkityksenä 'kehittyminen' eikä 'kehittäminen'. Voidaan käyttää myös yhdyssanaa *tuotekehitystyö*.

Katsottiin, että termit *uusiutuvat luonnonvarat* ja *uudistuvat luonnonvarat* ovat molemmat perusteltavissa. Yhdenmukaisuuteen pääsemiseksi suositetaan ilmausta *uudistuvat luonnonvarat*.

Termien *interexistence* ja *interdependence* suomenkielisiksi vastineiksi suositettiin sanoja *keskinäiselo* ja *keskinäisriippuvuus*.

Ruotsin termille *lättläst litteratur* (*LL-litteratur*, ts. esim. kehitysvammaisille tai vanhuksille tarkoitettu erityisen helppotajuinen kirjallisuus) esitettiin vastineeksi sana *selkokirjallisuus*.

Pidettiin hyväksyttävänä johdoksia *mitätöidä* ja *mitätöityä*. Tähdennettiin kuitenkin, että *-ton*-adjektiiveista johtuneet pri-vatiiviverbit ovat normaalisti tyyppiä *kal-*

kitontaa, *kuonatontaa*, *vaaratontaa* ja että myös *mitätöntää* on jatkuvasti käypä.

Adjektiivin *virjavapaa* katsottiin hyväksyttäväksi. Se poikkeaa merkitykseltään muista ruotsin mukaisista *-vapaa*-adjektiiveista («pölyvapaa», «verovapaa») eikä ole korvattavissa *virattomalla*. *Virasta vapaa* on käyttökelpoinen mutta *virjavapaa* kömpelömpi ja outo erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa «vapaus» on saatu toimesta eikä virasta.

Ruotsinkielisen luontonomistön käsittely kaavanimistössä

Lautakunta käsitteli nimitoimiston päällikön Eeva Maria Närhin alustuksen pohjalta suomalaistuvien ruotsalaisalueiden kaavanimistön periaatekysymyksiä. Päätettiin suosittaa noudatettavaksi seuraavia jo vakiintuneita periaatteita ruotsalaisen luontonomistön käsittelyssä:

Jos ruotsinkielinen nimi sopii äännerakenteeltaan hyvin suomeen, nimi voidaan ottaa sellaisenaan. Jos nimen äännerakenne sopii suomeen huonosti, on eri mahdollisuuksia:

1) Nimi voidaan kääntää, jos käännösvastine on selvä. Etymologialtaan epäselviä nimiä ei pidä kääntää.

2) Nimestä voidaan tehdä mukaelma perinnäisiä mukaelmamalleja noudattaen.

3) Jos nimeä ei voida kääntää eikä muokata perinnäisten mallien kaltaiseksi mukaelmaksi, nimi sepitetään kokonaan omalta pohjalta käyttämättä lähtökohtana toiskielistä nimeä.

Suositus koskee ensisijaisesti kaava-alueen nimiä. Sopivilta osin periaatetta voidaan soveltaa myös kaava-alueeseen rajautuvien alueiden luontonimiin.

Puolustusvoimat tiedottavat vai tiedottaa?

Pääesikunnan tiedotusosasto oli esittänyt, että predikaatti voisi olla yksikössä, kun subjektina on sana *puolustusvoimat*. Lautakunta katsoi tämän sanan (samoin

ilmavoimat, maavoimat ja merivoimat) siinä määrin crisinimen kaltaiseksi, että yksiköllinen predikaatti sen yhteydessä on mahdollinen. Tähdennettiin kuitenkin, että monikollinen predikaatti on edelleen käypä ja esim. sellaisessa lauseessa kuin *Hyvin*

varustetut puolustusvoimat ovat tehokkaimmat ainoa mahdollinenkin. Vanhaan tapaan suositeltiin monikollista predikaattia esim. subjektisanojen *valtiopäivät, kansankäräjät* yhteyteen.